

SUCCESS STORY

Osobe sa invaliditetom stižu bolji pristup političkom procesu na Kosovu

Izborni službenici dobijaju obaveštenja iz prve ruke o glasačkim izazovima

Photo by: Kosovo Democratic Institute

Mentor Mehmeti iz Skenderaja predstavlja plan o zastupanju u radionici obuke za organizacije koje zastupaju prava osobe sa invaliditetom.

“Za mene je to neizreciv osećaj kada mogu nešto da dam društvu. Nama su potrebni takvi projekti koji nas čine nezavisnim, motivišu nas da damo svoj doprinos društvu, i promenimo svoje živote.”

Procenjuje se da se oko 200.000 osoba sa invaliditetom (OSI) na Kosovu suočava sa naglašenim preprekama oko učešća u političkom procesu, naročito nedostatkom pristupa kako informacijama tako i infrastrukturi. Ali te barijere se sada uklanjaju.

Uoči izbora za Narodnu skupštinu u junu 2014. godine, USAID je, kroz svoj projekat Povećanje uključenosti i ublažavanje nasilja u izbornim procesima, rasporedio na terenu 230 OSI kako bi pratili pristup svim aspektima izbornog procesa. To je uključivalo ne samo glasanje na dan izbora, koje je samo po sebi bilo podvig, već jedan program koji predstavlja kamen međaš – prvi svoje vrste u svetu – u okviru kojeg se vrši nadgledanje prethodne političke kampanje. Projekat se realizuje u partnerstvu sa Međunarodnom fondacijom za izborne sisteme i dve lokalne organizacije, HandiKOS i Kosovski demokratski institut.

Devedest i tri odsto monitorisanih događaja u okviru predizborne kampanje su bila nepristupačna za osobe sa invaliditetom, dok je u samo deset odsto takvih događaja uopšte bilo pomena prava osoba sa invaliditetom. Predizborni materijal nije bio dostupan u formatu koji je prilagođen osobama sa oštećenim vidom i sluhom. U skoro polovini nadgledanih glasačkih centara nije bilo pristupa za invalidska kolica, dok nijedna jedina glasačka pregrada u bilo kojem od glasačkih centara nije omogućavala nesmetan pristup za lica u invalidskim kolicima. Od celokupnog osoblja angažovanog za izbore – preko 19.000 njih – samo ih je 0.03 odsto bilo OSI, uprkos činjenici da kosovski zakoni obavezuju da najmanje dva odsto radnika zaposlenih u javnim i privatnim organizacijama budu OSI.

Zbog ovih sumornih statističkih podataka, USAID je po završetku izbora organizovao radionice za opštinske izborne službenike na Kosovu. Po prvi put su na Kosovu, izborni zvaničnici i organizacije civilnog društva kojima upravljaju OSI u korist OSI, seli zajedno kako bi raspravljali o mogućnostima postizanja punog izbornog učešća.

Radionice su uključivale simulaciju glasanja: opštinski izborni službenici bi, vezanih očiju, koristili invalidska kolica ili pomagala za hodanje kako bi glasali na biračkim mestima u kojima bi radile OSI – jednom u lokaciji podešenoj da olakša pristup, da bi zatim to isto pokušali u drugoj lokaciji koja odražava trenutnu situaciju na Kosovu. Ovaj fizički proces je delovao prilično otrežnjavajuće, ali ono što je najviše iznenadilo izborne službenike je bilo saznanje o tome koliko negativni stavovi prema OSI mogu uticati na njihovu odluku da uopšte ne glasaju.

Kao rezultat toga, Centralna izborna komisija se složila sa potrebom za redizajniranjem biračke opreme, mapiranjem glasačkih centara koji imaju pristup za osobe sa invaliditetom, i poboljšanjem obuke za osoblje biračkih centara.

Dalje, osnaživanjem članova organizacija koje rade sa osobama sa invaliditetom da podignu svoj glas, organizovanjem radionica za obučavanje u zastupanju, kroz podršku USAID-a, za predstavnike lokalnih organizacija koje zastupaju interese osoba sa fizičkim invaliditetom, kao i vidnim, slušnim i intelektualnim poteškoćama. Kroz jednodnevni interaktivni program, 150 učesnika je uvežbavalo razvijanje strategije zastupanja, organizovanje konferencije za štampu, i pripremanje saopštenja za javnost.

Pored toga, priručnik koji se sada deli svim organizacijama koje se bave OSI pruža praktične savete za dobijanje obaveštenja, bilo štampanih ili emitovanih u masovnim medijima, u vezi sa osobama sa invaliditetom. Sa novostečenim veštinama, OSI će biti u stanju da lobiraju javne institucije kako bi davale veći prioritet pitanjima od interesa za njih.

USAID je takođe nedavno omogućio sporazum između Centralne izborne komisije i vodećih organizacija OSI po kojem će Komisija staviti naglasak na jednake mogućnosti za upošljavanje izbornog osoblja za naredne izbore. Pored toga, političke stranke su potpisale deklaraciju kojom su se javno obavezale da će uključivati više žena u političkom procesu, uključujući žene sa invaliditetom.

Ove aktivnosti dovode do poboljšanog okruženja koje će obezbediti uključivanje svih građana Kosova, uključujući OSI, u javnom životu i svim fazama izbornog procesa.

“Za mene je to neizreciv osećaj kada mogu nešto da dam društvu,” rekao je Špend Krasnići dok je opisivao svoje iskustvo kao nadgledatelja pristupa za osobe sa invaliditetom tokom izbora za narodnu skupštinu 2014. godine. “Nama su potrebni ovakvi projekti koji nas čine nezavisnim, motivišu nas da damo svoj doprinos društvu, i promenimo svoje živote.”

USAID-ov projekat Povećanje uključenosti i ublažavanje nasilja u izbornim procesima, koji traje od juna 2014. do jula 2016. godine, je dizajniran da poboljša uključivanje marginalizovanih grupa, prvenstveno žena, u izbornim sistemima.